

Współpraca polsko-białoruska w badaniach paleobotanicznych

Ewa ZASTAWNIAK

ZASTAWNIAK E. 2009. **Polish-Belarus cooperation in palaeobotanical investigations.** *Wiadomości Botaniczne* 53(3/4): 67–80.

The beginning of the Polish-Belorussian cooperation in the field of palaeobotany dates back to the 80-ties of the twenties century. Common studies, carried out since that time, concerned first of all palaeocarpology of the Pleistocene (e.g. K. Mamakowa, F. Yu. Velichkevich) and late Neogene (F. Yu. Velichkevich, M. Lesiak, E. Zastawniak), Pleistocene and Holocene palynology (K. Mamakowa, T. B. Rylova, W. Granoszewski, M. Nita, I. Pidek, I. E. Savchenko, J. K. Jalovicheva, H. Winter, W. P. Zernitskaya) and fossil diatoms (G. K. Khursevich, B. Marciniak, W. Przybyłowska-Lange, S. F. Fedenya). The most important projects, which were realized by palaeobotanists from both countries in cooperation with geologists and geomorphologists from Poland (T. Kalicki, L. Lindner) and palaeontologists from Belarus (A. F. San'ko), focused on comparative studies and correlation of individual Pleistocene stages in neighbouring territories of Poland and Belarus. The outcome of the 20 years' of close and many-themes cooperation are 91 mostly joint publications, the late prof. F. Yu. Velichkevich being the initiator and the main co-author of 32 of them. Several other subjects of common interest are now discussed and the realization of them will tighten scientific contacts between Polish and Belorussian palaeobotanists.

KEY WORDS: palaeobotany, palaeocarpology, palaeoalgology, cooperation, Poland, Belarus

Ewa Zastawniak, Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, ul. Lubicz 46, 31-512 Kraków;
e-mail: E.Zastawniak@botany.pl

Współpracę polsko-białoruską w dziedzinie badań paleobotanicznych, która z czasem owocowała wieloma wspólnymi tematami i opracowaniami, zainicjował prof. Leon Stuchlik w 1988 roku. Jako kierownik Zakładu Paleobotaniki Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie gościł w Mińsku, w Zakładzie Geologii i Paleopotamologii Czwartorzędu Instytutu Geochemii i Geofizyki Narodowej Akademii Nauk Białorusi. Kierownikiem tego Zakładu był wówczas doc. Feliks Yu. Velichkevich (Ryc. 1). W następnym roku odwiedziła Mińsk prof. Kazimiera

Mamakowa (Ryc. 2) z Zakładu Paleobotaniki IB PAN i wówczas ustalono zasady polsko-białoruskich wspólnych badań w zakresie paleobotaniki czwartorzędu, które przez szereg lat prowadzono w ramach wieloletnich umów pomiędzy Instytutem Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie i Instytutem Geochemii i Geofizyki (później Instytutem Nauk Geologicznych) Narodowej Akademii Nauk Białorusi. Ze strony polskiej w badaniach wzięli udział: Kazimiera Mamakowa, Wojciech Granoszewski (Ryc. 3), Maria Lesiak, Renata Stachowicz-Rybka i Ewa Zastawniak (pracownicy Zakładu

Ryc. 1. Prof. Feliks Ju. Velichkevich z doktorantką, dr Renatą Stachowicz-Rybka, w Instytucie Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie, 2001 r. (fot. G. Worobiec).

Fig. 1. Prof. Feliks Yu. Velichkevich and his PhD student Renata Stachowicz-Rybka in the W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, 2001 (phot. G. Worobiec).

Paleobotaniki), ze strony białoruskiej przede wszystkim Feliks Yu. Velichkevich oraz w zakresie palinologii Tatyana B. Rylova (Ryc. 2). Początkowe lata tej współpracy najpełniej oddał sam F. Yu. Velichkevich (2008) we wspomnianym artykule opublikowanym na łamach *Wiadomości Botanicznych*.

Równolegle do wspólnych badań prowadzonych z ośrodkiem krakowskim, rozpoczęła się współpraca naukowa, trwająca do dzisiaj, w której ze strony białoruskiej uczestniczy prof. Galina K. Khursevich (Ryc. 2) z wyżej wymienionego Instytutu Narodowej Akademii Nauk Białorusi, specjalista w zakresie badań kopalnych okrzemek, ze strony polskiej początkowo dr Wiesława Przybyłowska-Lange z Państwowego Instytutu Geologicznego (Khursevich et al. 1990, Przybyłowska-Lange, Khursevich 1991), a po jej przejściu na emeryturę, doc. Barbara

Marciniak z Instytutu Nauk Geologicznych Polskiej Akademii Nauk (Chursevich, Marciniak 1996, Khursevich, Marcynjak 1996, Khursevich, Marciniak 1998, Marciniak, Chursevich 1998, Marcynjak, Khursevich 1998, Marciniak 2000, Marcynjak 2000, Lindner et al. 2001, 2003a, b, 2004a, b, c, d, e, 2007, Marciniak, Khursevich 2002a, b, Jalovicheva et al. 2003, Elovicheva et al. 2007, Marciniak et al. 2007).

W początkowym okresie współpracy z Instytutem Botaniki im. W. Szafera PAN tematem wspólnych badań była rewizja flor makroskopowych plejstocenu z obszaru Polski, z licznych stanowisk interglacjalów mazowieckiego i eemskiego oraz flor interstadialnych z ostatniego zlodowacenia, a także wybranych flor holocenów, przechowywanych w Muzeum Paleobotanicznym Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie (Mamakowa, Velichkevich 1998). Badania te zaowocowały odkryciem wielu nowych dla flor kopalnych Polski taksonów (m.in. *Sparganium hyperboreum* Laest., *Ranunculus gmelinii* DC., *Aracites interglacialis* Wielicz., *Potamogeton dorofeevi* Wielicz., *P. sukaczewii* Wielicz.; Velichkevich, Mamakova 1991, Mamakova, Velichkevich 1993a, b, Velichkevich, Granoszewski 1996, Velichkevich et al. 1998) oraz licznymi publikacjami z wynikami rewizji flor kopalnych Polski (Velichkevich, Mamakova 1999, 2003, Mamakova et al. 2003, Velichkevich et al. 2005), Białorusi (Mamakowa, Rylova 2007), a także badań nad korelacją plejstocenów Polski i Białorusi (Mamakowa, Rylova 1993, 1996a, b, Mamakova et al. 2000a, b, Velichkevich, Mamakova 2000, Wieliczekiewicz, Mamakova 2000, Velichkevich, Zastawniak 2006a).

Podsumowanie wieloletniej współpracy nad florami makroskopowymi czwartorzędu zawarto w osobnym artykule (Mamakowa et al. 2005), a jej ukoronowaniem było opracowanie i opublikowanie „Atlasu plejstocenów szczątków makroskopowych roślin Europy Środkowej i Wschodniej” (Velichkevich, Zastawniak 2006a, b, 2008; Ryc. 4).

Osobnym tematem wspólnych badań była analiza makroszczątków roślin z osadów

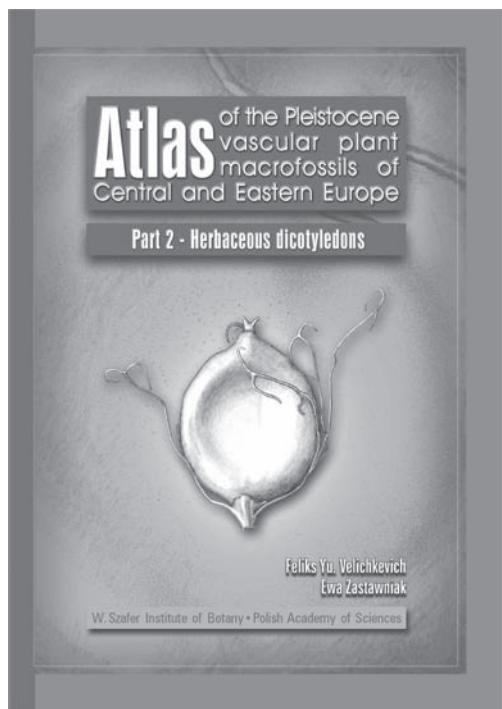
Ryc. 2. Polskie i białoruskie współpracowniczki podczas 5 Europejskiej Konferencji Paleobotaniczno-Palynologicznej, Kraków, 26–30 czerwca 1998 r. Od lewej: prof. Galina K. Khursevich, prof. Kazimiera Mamakowa i doc. Tatjana B. Rylova (fot. E. Zastawniak).

Fig. 2. Polish and Belarussian collaborators during the 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, Kraków, 26–30 June 1998. From the left: prof. Galina K. Kursevich, prof. Kazimiera Mamakowa and assist. prof. Tatyana B. Rylova (phot. E. Zastawniak).

Ryc. 3. Prof. Leszek Lindner (z lewej) i dr Wojciech Granoszewski podczas pracy w Bibliotece Instytutu Botaniki Polskiej Akademii Nauk i Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, 27 czerwca 2000 r. (fot. E. Zastawniak).

Fig. 3. Prof. Leszek Lindner (left) and dr Wojciech Granoszewski during their work in the Library of the Institute of Botany of the Polish Academy of Sciences and Jagiellonian University in Kraków 27 June 2000 (phot. E. Zastawniak).

Ryc. 4. Drugi tom wspólnej publikacji *Atlas of the Pleistocene vascular plant macrofossils of Central and Eastern Europe*.

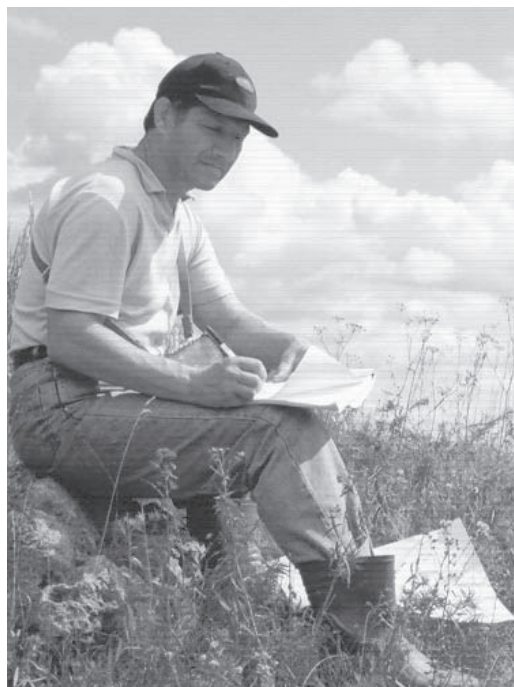
Fig. 4. The second volume of the common publication *Atlas of the Pleistocene vascular plant macrofossils of Central and Eastern Europe*.

ostatniego glaciału z jeziora Zeribar w Zachodnim Iranie. Wyniki badań zostały opublikowane w opracowaniu monograficznym *The palaeoecology of Lake Zeribar and surrounding areas, Western Iran, during the last 48 000 years* (Wasylikowa, Velichkevich 2007).

Współpraca w zakresie badań paleokarpologicznych nie ograniczała się wyłącznie do czwartorzędu, z czasem została poszerzona bowiem o flory pliocenńskiego wieku, co znalazło swój wyraz w licznych publikacjach (Velichkevich, Lesiak 1996, 1998, 1999, Velichkevich, Lesiak 1996, Wieliczekiewicz, Lesiak 1996, Velichkevich, Lesiak 1997, Velichkevich, Zastawniak 2001, 2002a, b, 2003, 2006a, 2007, Zastawniak, Velichkevich 2001). Szczególne znaczenie dla nauki ma krytyczne opracowanie szczątków kopalnych rodzaju *Potamogeton*

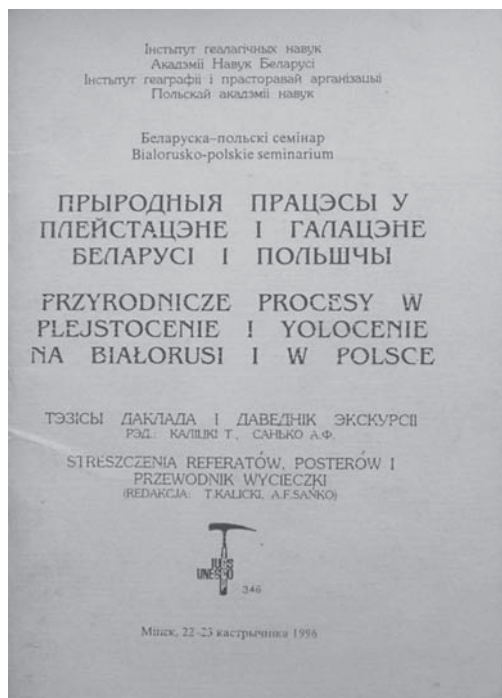
z najmłodszych flor neogenu Polski (Mizerna) i Białorusi (Kholmech), przygotowane wspólnie z F. Yu. Velichkevichem, uznanym w świecie znawcą szczątków tego trudnego do analizy rodzaju (Velichkevich, Lesiak 1996, 1998, 1999, Velichkevich, Lesiak 1996, Wieliczekiewicz, Lesiak 1996, Velichkevich, Lesiak 1997).

W miarę upływu czasu działalność naukowa F. Yu. Velichkevicha w Zakładzie Paleobotaniki została sformalizowana. Został on pracownikiem Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk, pracując na etacie profesora od 1 czerwca 2004 aż do śmierci 1 sierpnia 2006 r. (Zastawniak 2006, 2007). Pod jego kierunkiem uczyła się paleokarpologii Renata Stachowicz-Rybka, aktualnie pracownik naukowy IB PAN. Feliks Yu. Velichkevich był następnie recenzentem jej rozprawy doktorskiej (Ryc. 1); był także recenzentem pracy doktorskiej Mariusza Galki, doktoranta Instytutu Geoekologii

Ryc. 5. Prof. Aleksander F. San'ko podczas prac terenowych, około 1997 r. (arch. A. F. San'ko).

Fig. 5. Prof. Aleksander F. San'ko during the field-work, about 1997 (arch. A. F. San'ko).

Ryc. 6. Materiały konferencyjne Pierwszego Białorusko-Polskiego Seminarium, Mińsk, Białoruś, 22–23 października 1996 r.

Fig. 6. Conference materials of the First Belarus-Polish Conference, Minsk, Belarus, 22–23 October 1996.

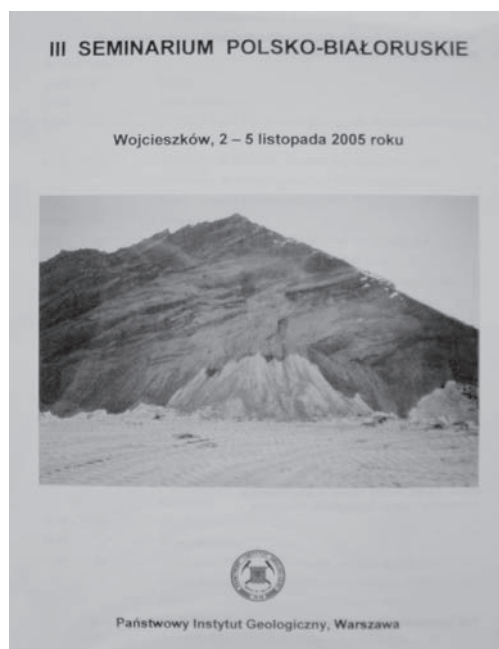
i Geoinformacji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Feliks Yu. Velichkevich sprawował również przez okres kilkunastu miesięcy funkcję promotora w przewodzie doktorskim Anny Hrynowieckiej-Czmielewskiej prowadzonym w Międzynarodowym Studium Doktoranckim Nauk Przyrodniczych Polskiej Akademii Nauk w Krakowie.

Z rozległej wiedzy i doświadczenia prof. F. Yu. Velichkevicha w zakresie paleokarpologii korzystali także pracownicy innych ośrodków badawczych w Polsce, w tym m.in. Zakładu Geografii Fizycznej i Paleogeografii Uniwersytetu im. M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie (Łanczont et al. 2003, Pidek et al. 2003), czy Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego (Harmata et al. 2006).

Polsko-białoruskie badania palinologiczne prowadzone są przy współudziale dr Małgorzaty

Nity z Katedry Geologii Podstawowej Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu (Khursevich et al. 2004, 2005, Winter et al. 2007) oraz dr Agnieszki Pidek z Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (Khursevich et al. 2000a, b, 2003, Łanczont et al. 2003, Pidek et al. 2003), a ze strony białoruskiej od szeregu lat we wspólnych tematach uczestniczą palinolodzy: doc. Tatyana B. Rylova (Ryc. 2), dr Irina Ya. Savchenko i dr Walentyna P. Zernitskaja (aktualnie: The Institute for Problems of Natural Resources, Use and Ecology of the National Academy of Sciences of Belarus, Minsk), prof. Jadwiga K. Jalovicheva (Department of Geography, Belarus State University, Minsk) oraz Svetłana A. Fedenya (Belarusian Research Geological Exploration Institute, State Enterprise BRGEI, Minsk).

Współpraca polsko-białoruska jest obecnie kontynuowana w zakresie korelacji sukcesji interglacjalnych i holocenijskich na obszarze Polski

Ryc. 7. Materiały konferencyjne III Seminarium Polsko-Białoruskiego, Wojcieszów, 2–5 listopada 2005 r.

Fig. 7. Conference materials of the 3rd Polish-Belarus Conference, Wojcieszów, Poland, 2–5 November 2005.

Ryc. 8. Na stanowisku interglacjału mazowieckiego w Przytulinie podczas III Seminarium Polsko-Białoruskiego, 2005 r. Od lewej: Stanisław Lisicki, Marcin Żarski, Łukasz Nowacki, Irina Pavlovskaya, Leszek Marks, Tatyana B. Rylova, Aleksander F. San'ko, Irina E. Savchenko, Galina K. Khursevich, Aleksander Ber, Barbara Marciniak (fot. H. Winter).

Fig. 8. On the locality of Mazovian Interglacial at Przytulín during the 3rd Polish-Belarus Conference, 2005. From the left: Stanisław Lisicki, Marcin Żarski, Łukasz Nowacki, Irina Pavlovskaya, Leszek Marks, Tatyana B. Rylova, Aleksander F. San'ko, Irina E. Savchenko, Galina K. Khursevich, Aleksander Ber, Barbara Marciniak (phot. H. Winter).

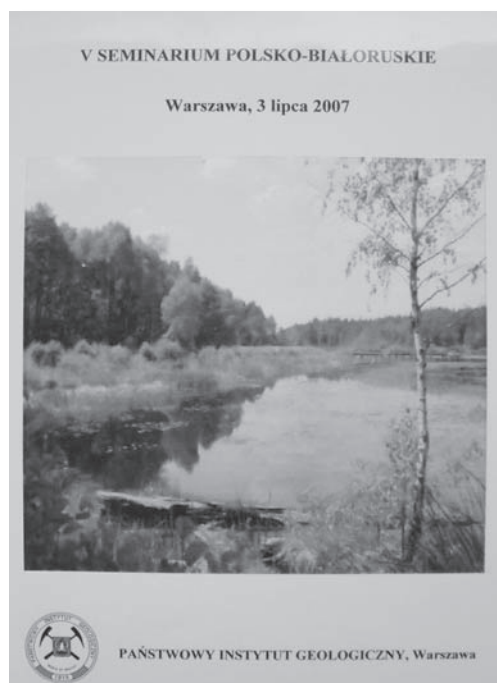
Ryc. 9. Uczestnicy III Seminarium Polsko-Białoruskiego w Wojcieszkowie, 2005 r. (fot. H. Winter).

Fig. 9. The participants of the 3rd Polish-Belarus Conference at Wojcieszków, 2005 (phot. H. Winter).

i Białorusi, w ramach umowy międzyrządowej pomiędzy Rzeczypospolitą Polską a Republiką Białorusi¹. Umowa ta jest realizowana ze strony polskiej przez Państwowy Instytut Geologiczny, ze strony białoruskiej przez Instytut Kształtowania Przyrody Narodowej Akademii Nauk Białorusi. W latach 2006–2008 opracowywano temat „Rekonstrukcja środowiska sedimentacji osadów oraz rozwoju roślinności i klimatu na terenie Białorusi i Polski w późnym plejstocenie (interglacja Muravyan/Eem i wczesny Pooze-ryan/Vistulian)”, aktualnie, na lata 2009–2012 przewidziano badania w zakresie tematu „Naturalne i antropogeniczne zmiany środowiska przyrodniczego i klimatu w późnym plejstocenie i holocenie na terytorium Białorusi i Polski”. W badaniach tych uczestniczą: dr Wojciech Granoszewski (Państwowy Instytut Geologiczny, Oddział Karpacki w Krakowie) i dr Hanna Winter (Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa) oraz doc. T. B. Rylova i dr I. Ya. Savchenko z wyżej wymienionego Instytutu Narodowej Akademii Nauk Białorusi w Mińsku (Winter et al. 2007, Rylova et al. 2008, 2009).

Intensywna współpraca łączy polskich i białoruskich uczonych także w zakresie geologii (prof. Leszek Lindner, Wydział Geologii Uniwersytetu Warszawskiego; Ryc. 3), geomorfologii (prof. Tomasz Kalicki, Instytut Geografii i Zagospodarowania Przestrzennego Polskiej Akademii Nauk w Krakowie; aktualnie: Instytut Geografii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach) oraz paleomalakologii [prof. Aleksander San’ko (Ryc. 5), Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi; aktualnie Wydział Przyrodniczy Białoruskiego Państwowego Pedagogicznego Uniwersytetu], co znalazło swój wyraz w licznych publikacjach, w tym także szeregu z udziałem paleobotaników, zarówno polskich (Gemblińska et al. 1998, Gębicka et al. 1998), jak i białoruskich (Kalicki et al. 1996, 1998, 2002, Kalicki, Zernicka-Jachowicz 1996, Kalihckih et al. 1996, 1998, Kalihckih, Zjarnihckaja 1996, Lindner,

¹ Dane dzięki uprzejmości dr W. Granoszewskiego.

Ryc. 10. Materiały konferencyjne V Seminarium Polsko-Białoruskiego, Warszawa, 3 lipca 2007 r.

Fig. 10. Conference materials of the 5th Polish-Belarus Conference in Warsaw, 3 July 2007.

Jalovichhava 1998, Lindner, Jałowiczowa 1998, Lindner, Jelovicheva 1998, Lindner, Jelovicheva 1999, San’ko et al. 1998, 2000, Sańko et al. 1998, 2000, Zernicka-Jachowicz 1998, Zjarnihckaja 1998, Zjarnihckaja, Kalihckih 1998, Lindner, Jelovicheva 2001, Winter et al. 2008). Wyrazem długoletnich, bliskich kontaktów naukowo-badawczych są wspólne seminaria, polsko-białoruskie i białorusko-polskie, organizowane ze strony białoruskiej przez dawny Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi w Mińsku (Ryc. 6, 7), a ze strony polskiej w roku 1998 i 2000 przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk w Krakowie (Kraków, 5–7 X 1998, Grodno, 26–29 IX 2000). Kolejne seminaria polsko-białoruskie o tematyce głównie geologicznej, organizuje Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Były to: II Seminarium w Jachrance (29 XI – 1 XII 2004),

III Seminarium w Wojcieszku (2–5 XI 2005; Ryc. 8, 9), IV Seminarium w Warszawie (12–13 XII 2006) i V Seminarium w Warszawie (3 VII 2007; Ryc. 10).

Podsumowując, należy zauważyć, że dwudziestoletnie kontakty naukowe polskich i białoruskich paleobotaników zaowocowały znaczącą liczbą wspólnych publikacji (91), w tym artykułów naukowych, rozdziałów w książkach, monografiach, atlasów, streszczeń referatów i abstraktów. Z tej liczby współautorem 33 jest prof. F. Yu. Velichkevich. Jego przedwczesna śmierć zamknęła bogaty rozdział wspólnych, ważnych dla nauki badań, których w wielu przypadkach był głównym inicjatorem i wykonawcą. Obecnie współpraca naukowców z obu krajów zacieśnia się i dobrze rokuje na przyszłość.

LITERATURA²

- CHURSEWICZ G. K., MARCINIAK B. 1996. Korelacja osadów interglacialnych środkowego plejstocenu Białorusi i Polski w oparciu o analizę okrzemek. W: T. KALICKI, A. F. SAŃKO (red.), *Przyrodnicze procesy w plejstocenie i holocenie na Białorusi i w Polsce. Białorusko-polskie seminarium, Mińsk, 22–23 październik 1996*, Instytut Nauk Geologicznych Akademii Nauk Białorusi, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 34–35.
- ELOVICHEVA JA., LINDNER L., SAN'KO A., MARCINIAK B. 2007. Novoe v izuchenii ozernykh otlozhenij muravinskogo (ehemskogo) mezhlednikov'ja v Rumlovke. *Vestnik Belorusskogo Gosudarstvennogo Universiteta, Ser. 2* 3: 104–113.
- GEMBIHA P., PAZDUR A., SAN'KO A. F., SHCHEPANIEK K. 1998. Novyya danyja ab vihtulihjanskikh adkladakh u Novym Bzhehsku z dalihny Vihlsy. W: T. KALICHKIH (red.), *Paleogeografija verkhnjaga plejstacehnu ih galacehnu uhskhodnjajj Pol'shchy ih Belarusih. Tehzihsy dakladauh ih davednihk ehkursiuh. Pol'ska – Belaruskih semihnar, Krakauh, 5–7 kastychnihka, 1998 g. Ihnstytut Geagrfiih ih Prastoravajj Arganizacyih Pol'skajj Akadehmiih Navuk, Instytut Gealogihchnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmiih Navuk Belarusih*, s. 7–10.
- GĘBICA P., PAZDUR A., SAŃKO A. F., SZCZEPANEK K. 1998. Nowe dane o osadach vistulianu w Brzesku Nowym w dolinie Wisły. W: T. KALICKI (red.), *Paleogeografia górnego plejstocenu i holocenu wschodniej Polski i Białorusi. Polsko-Białoruskie Seminarium, Kraków, 5–7 października 1998 r. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk*, Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 8–11.
- HARMATA K., KALINOVYČ N., BUDEK A., STARKEL L., VELIČKEVIČ F. 2006. Mire and the Dniestr Valley near Majnyc. W: K. HARMATA, J. MACHNIK, L. STARKEL (red.), *Environment and man at the Carpathian Foreland in the Upper Dniestr catchment from Neolithic to Early Mediaeval period. Wyd. Polska Akademia Umiejętności, Prace Komisji Prehistorii Karpat, III*: 32–43.
- JALOVICHEVA JA., LINDNER L., MARCINIAK B., GOZHİK P. 2003. Klimatostratigrafija plejstocena central'noj i vostochnoj Evropy. W: A. A. MAKHNACH (red.), *Stratigrafija i paleontologia geologicheskikh formacij Belarusi. Institut Geologicheskikh Nauk, Nacional'naja Akademija Nauk Belarusi, Minsk*, s. 117–121.
- KALICKI T., ZERNICKAJA W. P. 1996. Zapis powodzi w osadach i diagramach palinologicznych z Wiślicko koło Krakowa. W: T. KALICKI, A. F. SAŃKO (red.), *Przyrodnicze procesy w plejstocenie i holocenie na Białorusi i w Polsce. Białorusko-polskie seminarium, Mińsk, 22–23 październik 1996*, Instytut Nauk Geologicznych Akademii Nauk Białorusi, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 26–27.
- KALICKI T., ZERNITSKAYA V., SIMAKOVA G. 2002. Late Glacial – Early Holocene development of the Niemen valley near Goza (Belarus). *Field Symposium on Quaternary Geology and Geodynamics in Belarus, May 20–25th, 2002, Grodno, Abstract Volume*, s. 22–23.
- KALICKI T., SAŃKO A. F., ZERNICKAJA W. P., LITWINIUK G. I. 1996. Ewolucja doliny Dźwiny na Nizinie Suraskiej w późnym glacie i holocenie. W: T. KALICKI, A. F. SAŃKO (red.), *Przyrodnicze procesy w plejstocenie i holocenie na Białorusi i w Polsce. Białorusko-polskie seminarium, Mińsk, 22–23 październik 1996*, Instytut Nauk Geologicznych Akademii Nauk Białorusi, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 28–29.
- KALICKI T., ZERNICKAJA W. P., PIETUCHOWA N. N., SAŃKO A. F., LITWINIUK G. I., BUDEK A., WEREMCZUK S. M., MICHAJŁOW M. D., PAWŁOWA I. D. 1998. Postglacialna ewolucja doliny Niemna poniżej Grodna: pierwsze wyniki. W: T. KALICKI (red.), *Paleogeografia górnego plejstocenu i holocenu wschodniej Polski i Białorusi. Polsko-Białoruskie Seminarium, Kraków, 5–7 października 1998 r. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk*

² Transliteracja nazwisk z języków białoruskiego i rosyjskiego według Polskiej Normy PN-83/N-01201.

- i Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi. Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 17.
- KALIHCKIH T., ZJARNIHCKAJA V. P. 1996. Zapihs pavodkauh u adkladakh i na palinalagichnykh dyagramakh u razrehzakh stararechchauh Visly kalja Krakava. W: T. KALIHCKIH, A. F. SAN'KO (red.), Pryrodnyja pracehsy u plejstacehne ih galacehne Belariusih ih Pol'shchy. Tehzisy daklada ih davednihk ehkskursih, Belariuska-pol'skih seminar, Mihnsk, 22–23 kastrychnihka 1996, Ihnstytut gealagichnykh navuk Akadehmihih Navuk Belariusih, Ihnstytut geagrafihih ih prastoravajj arganizacyih Pol'skajj akadehmihih navuk, s. 12.
- KALIHCKIH T., SAN'KO A. F., ZJARNIHCKAJA V. P., LIHTVIHNJUK G. IH. 1996. Ehvaljucyja daliny Zakhodnjajj Dzviny uh Surazshkajj nihzhne uh poznaledavikojjih ih galacehne. W: T. KALIHCKIH, A. F. SAN'KO (red.), Pryrodnyja pracehsy u plejstacehne ih galacehne Belariusih ih Pol'shchy. Tehzisy daklada ih davednihk ehkskursih, Belariuska-pol'skih seminar, Mihnsk, 22–23 kastrychnihka 1996, Ihnstytut gealagichnykh navuk Akadehmihih Navuk Belariusih, Ihnstytut geagrafihih ih prastoravajj arganizacyih Pol'skajj akadehmihih navuk, s. 14–15.
- KALIHCKIH T., ZJARNIHCKAJA V. P., PETUKHOVA N. N., SAN'KO A. F., LIHTVIHNJUK G. IH., BUDEHK A., VERAMCHUK S. M., MIKHAIJLAJ M. D., PAJLAVA IH. D. 1998. Postgljacyal'naja ehvaljucyja dalihny Nemana nihzhelij Grodna: pershyja vynihkih. W: T. KALIHCKIH (red.), Paleageagrafihja verkhnjaga plejstacehnu ih galacehnu uhskhodnjajj Pol'shchy ih Belariusih. Tehzisy dakladauh ih davednihk ehkskursih. Pol'ska – Belariuskih semihnar, Krakauh, 5–7 kastrychnihka, 1998 g. Ihnstytut Geagrafihih ih Prastoravajj Arganizacyih Pol'skajj Akadehmihih Navuk, Ihnstytut Gealagichnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmihih Navuk Belariusih, s. 19–20.
- KHURSEVICH G., MARCINIAK B. 1998. Correlation of the Alexandrian (Matveev Rov 2, Belarus) and the Mazovian (Adamówka 1, Poland) interglacial profiles based on diatom analysis. *Lithosphaera* 9: 15–24.
- KHURSEVICH G., MARCYNIAK B. 1996. Karehljacyja mihzhledavihkovykh adkladauh sjarehdnjaga plejstacehnu Belariusih ih Pol'shchy pa danykh dyatomavaga analizujuju. W: T. KALIHCKIH, A. F. SAN'KO (red.), Pryrodnyja pracehsy u plejstacehne ih galacehne Belariusih ih Pol'shchy. Tehzisy daklada ih davednihk ehkskursih, Belariuska-pol'skih seminar, Mihnsk, 22–23 kastrychnihka 1996, Ihnstytut gealagichnykh navuk Akadehmihih Navuk Belariusih, Ihnstytut geagrafihih ih prastoravajj arganizacyih Pol'skajj akadehmihih navuk, s. 22–23.
- KHURSEVICH G. K., FEDENYA S. F., PIDEK I. A. 2000a. Ko-relacja wyników analizy diatomologicznej z lokalnymi poziomami zespołów pyłkowych w profilu interglacjału mazowieckiego z Brusa (Polska). W: A. W. MATVEJEV, J. A. ANOSKA, W. P. ZERNICKAJA (red.), Problemy paleogeografii późnego plejstocenu i holocenu. Materiały białorusko-polskiego seminarium, 26–29 września 2000 r., Grodno, Białoruś. Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, s. 32–34.
- KHURSEVICH G. K., FEDZJANJA S. A., PIHDEHK IH. A. 2000b. Karehljacyja vynihkajj dyatomavaga analizy z lokal'nymi pyłkowymi zonami pa adkladakh mazaveckaga ihntehrhljacyalu uh razrehze Brus (Pol'shcha). W: A. V. MACVEEUH, JA. IH. ANOSKA, V. P. ZJARNIHCKAJA (red.), Prablemy paleageagrafihih poznjaga plejstacehnu ih galacehnu. Matehryjaly belariuska – pol'skaga semihnara, 26–29 verasnja 2000 g. Grodna, Belarus'. Ihnstytut Gealagichnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmihih Navuk Belariusih, Ihnstytut Geagrafihih ih Prastoravajj Arganizacyih Pol'skajj Akadehmihih Navuk, s. 90–92.
- KHURSEVICH G. K., PIDEK I. A., FEDENYA S. A. 2003. Environment changes in a fossil lake at Brus (Lublin Polesie – SE Poland) based on palaeoalgalogical data. *Ann. Univ. M. Curie-Skłodowska, Sect. B* 58(4): 107–120.
- KHURSEVICH G. K., PRSHIBYLOVSKA-LANGE W., LOGINOVA L. P. 1990. Ob odnovostrastnosti diatomovykh flor plejstocenovykh razrezov Krasnaja Dubrova (BSSR) i Ferdinandov (PNR). *Doklady AN BSSR* 34(2): 179–183.
- KHURSEVICH G., NITA M., BER A., SAN'KO A., FEDENYA S. 2004. Palaeoenvironmental and climatic changes during the Early Pleistocene recorded in the lacustrine boggy-fluvial sediments at Komorniki, NE Poland. W: H. WINTER, J. PRZASNYSKA (red.), Reconstruction of Quaternary palaeoclimate and palaeoenvironments and their abrupt changes. 29.09–2.10 2004, Białowieża. Abstracts and field trip guide-book, s. 11–13.
- KHURSEVICH G., NITA M., BER A., SAN'KO A., FEDENYA S. 2005. Palaeoenvironmental and climatic changes during the Early Pleistocene recorded in the lacustrine boggy-fluvial sediments at Komorniki, NE Poland. W: H. WINTER, J. PRZASNYSKA (red.), Reconstruction of Quaternary palaeoclimate and palaeoenvironments and their abrupt changes, 29 September – 2 October 2004, Białowieża, Poland. *Polish Geological Institute, Warsaw, Special Papers* 16: 35–44.
- LIHNDNER L., JALOVICHCHAVA JA. K. 1998. Sproba karehljacyih stratygrafichnykh skhem plejstacehnu Pol'shchy ih Belariusih. W: T. KALIHCKIH (red.), Paleageagrafihja verkhnjaga plejstacehnu ih galacehnu uhskhodnjajj Pol'shchy ih Belariusih. Tehzisy dakladauh ih davednihk ehkskursih. Pol'ska – Belariuskih semihnar, Krakauh, 5–7 kastrychnihka, 1998 g. Ihnstytut Geagrafihih ih Prastoravajj Arganizacyih Pol'skajj Akadehmihih

- Navuk, Instytut Gealagihchnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmihih Navuk Belarusih, s. 28.
- LINDNER L., ELOVICHEVA J. K. 2001. Skhema korelacji lednikovykh i mezlednikovykh podrazdelenij v plejstocene Pol'shi i Belarusi. *Litosfera* 1(14): 22–31.
- LINDNER L., JAŁOWICZOWA J. K. 1998. Próba korelacji schematów stratygraficznych plejstocenu Polski i Białorusi. W: T. KALICKI (red.), *Paleogeografia górnego plejstocenu i holocenu wschodniej Polski i Białorusi*. Polsko-Białoruskie Seminarium, Kraków, 5–7 października 1998 r. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk i Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi. Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 24.
- LINDNER L., JELOVICHEVA J. K. 1999. Próba korelacji schematów stratygraficznych plejstocenu Polski i Białorusi. *Sprawozdanie z Czynności i Posiedzeń PAU* 62: 155–157.
- LINDNER L., YELOVICHEVA Y. K. 1998. First tentative correlation scheme of glacial and interglacial units in the Pleistocene and Belarus. *Quaternary Studies in Poland* 15: 27–35.
- LINDNER L., MARCINIAK B., SANKO A., KHURSEVICH G. K. 2001. The age of the oldest Scandinavian glaciations in mid-eastern Poland and southwestern Belarus. *Geological Quarterly* 45(4): 373–386.
- LINDNER L., SAŃKO A., JEŁOWICZEWA J., MARCINIAK B. 2007. Sytuacja geologiczna, palinologia i okrzemki w stanowisku osadów jeziornych interglacjału murawińskiego (eemskiego) w Rumłowie koło Grodna. W: P. MOLEWSKI P. et al. (red.), *Plejstocen Kujaw i dynamika łobu Wisły w czasie ostatniego zlodowacenia*. XIV Konferencja Stratygrafia Plejstocenu Polski, Warszawa – Ciechocinek, s. 77–80.
- LINDNER L., BOGUCKI A., JEŁOWICZEWA J., MARCINIAK B., WOJTANOWICZ J. 2004a. Problem braku przykrycia morenowego większości stanowisk osadów interglacjału mazowieckiego (aleksandryjskiego, lichwińskiego) w przygranicznych obszarach Polski, Białorusi i Ukrainy. W: A. BER et al. (red.), *XI Konferencja Stratygrafii Plejstocenu Polski*, Warszawa – Supraśl. Zlodowacenia i interglacjały wschodniej Polski. Problemy plejstocenu Wysoczyzny Białostockiej. Państwowy Instytut Geologiczny, s. 54–55.
- LINDNER L., GOZIK P., JELOVICHEVA JA., MARCINIAK B., MARKS L. 2003a. Próba korelacji głównych zmian klimatycznych w czwartorzędzie Polski, Białorusi i Ukrainy. Plejstocen Kotliny Raciborsko-Oświęcimskiej na tle struktur morfotektonicznych podłoża czwartorzędu. X Konferencja Stratygrafii Plejstocenu Polski, Poland, Ruda, 1–5 września, 2003. Sosnowiec, Państwowy Instytut Geologiczny i Uniwersytet Śląski. Abstrakty, s. 37–57.
- LINDNER L., GOZIK P., JELOVICHEVA JA., MARCINIAK B., MARKS L. 2003b. Główne problemy klimatostratygrafii czwartorzędu Polski, Białorusi i Ukrainy. Seminarium: Geneza, litologia i stratygrafia utworów czwartorzędowych (Dedykowane pamięci Profesora Bogumiła Krygowskiego). Poznań, 13–14 października, 2003, Streszczenia, s. 34–35.
- LINDNER L., GOZHIK P., ELOVICHEVA JA., MARCINIAK B., MARKS L. 2004b. Głównie klimaticheskie izmenenija v kvartere Pol'shi, Belarusi i Ukrainy. W: P. GOZHIK (red.), *Problemy stratigrafii fanerozoju Ukrainy. Sbornik nauchnykh rabot XXVII sessii paleontologicheskogo obshchestva Ukrainy*. L'vov, 25–28 maja 2004 g. Kiev, 2004, s. 202–206.
- LINDNER L., GOZIK P., JELOVICHEVA JA., MARCINIAK B., MARKS L. 2004c. Główne problemy klimatostratygrafii czwartorzędu Polski, Białorusi i Ukrainy. Geneza, litologia i stratygrafia utworów czwartorzędowych, T. IV. *Seria Geografia* 68: 243–258.
- LINDNER L., GOZHIK P., MARCINIAK B., MARKS L., YELOVICHEVA Y. 2004d. Main climate changes in the Quaternary of Poland, Belarus and Ukraine. *Geological Quarterly* 48(2): 97–114.
- LINDNER L., MARKS L., GOZHIK P., YELOVICHEVA Y., MARCINIAK B. 2004e. Main climatic changes in the Quaternary of Poland, Belarus and Ukraine. W: V. ZELCS, V. SEGIPS (red.), *Symposium on Quaternary Geology and Modern Terrestrial Processes*. University of Latvia, Riga, s. 36–38.
- LANCZONT M., PIDEK I. A., BOGUCKYJ A., WIELICZKIEWICZ F., WOJTANOWICZ J. 2003. Kluczowy profil interglacjału mazowieckiego w Krukenicach na Międzyrzeczu Sanu i Dniestru (Ukraina). *Przegląd Geologiczny* 51(7): 597–608.
- MAMAKOVA K., RYLOVA T. B. 1996a. Ab novykh paleobotanichnykh dasledavannjakh razrehza Karchova uh Belarusih. W: T. KALIHCKIH, A. F. SAN'KO (red.), *Pryrodnyja pracehsy u plejstacehne ih galacehne Belarusih ih Pol'shchy*. Tehzisy daklada ih davednihk ehskursiih, Belaruska-pol'skikh seminar, Mihnsk, 22–23 kastychnihka 1996, Ihnstytut gealagihchnykh navuk Akadehmihih Navuk Belarusih, Ihnstytut geagrafiih ih prastoravajj arganizhacyih Pol'skajj akadehmihih navuk, s. 45.
- MAMAKOVA K., RYLOVA T. B. 1996b. O novykh badaniach paleobotanichnykh na stanowisku Korczewo na Białorusi. W: T. KALICKI, A. F. SAŃKO (red.), *Przyrodnicze procesy w plejstocenie i holocenie na Białorusi i w Polsce*. Białorusko-polskie seminarium, Mińsk, 22–23 październik 1996, Instytut Nauk Geologicznych Akademii Nauk Białorusi, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 55–56.
- MAMAKOVA K., RYŁOWA T. B. 1993. Flora interglac-

- jalna z Korczewa na Białorusi (pogranicze obwodów: Mińskiego, Grodzieńskiego i Brzeskiego). *Wiadom. Bot.* **37**(3/4): 49–50.
- MAMAKOWA K., RYLOVA T. B. 2007. The interglacial from Korchevo in Belarus in the light of new palaeobotanical studies. *Acta Palaeobot.* **47**(2): 425–453.
- MAMAKOWA K., VELICHKEVICH F. YU. 1993a. *Aracites interglacialis* Wielicz. – extinct plant found in the floras of the Mazovian (Alexandrian, Likhvinian) interglacial in Poland, Belarus, Russia and the Ukraine. *Acta Palaeobot.* **33**(2): 321–341.
- MAMAKOWA K., VELICHKEVICH F. YU. 1993b. Exotic plants in the floras of the Mazovian (Alexandrian) interglacial of Poland and Belarus. *Acta Palaeobot.* **33**(2): 305–319.
- MAMAKOWA K., VELICHKEVICH F. YU. 1998. Taxonomical revision and new arrangement of the Quaternary plant macrofossil collections housed in the Palaeobotanical Museum of the Władysław Szafer Institute of Botany in Cracow. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, June 26–30, 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Cracow. Abstracts, s. 110.
- MAMAKOVA K., RYLOVA T. B., GRANOSHEHUHSHI V. 2000a. Karehlyjacyja ferdynandaukskihkh pylkovykh sukcesijh Pol'shchy z pylkovymih sukcesijhjamih belavezhszskaga marihljouhskaga ihntergljacyjalauh. W: A. V. MACVEEUH, JA. CH. ANOSHA, V. P. ZJARNIHCZKAJA (red.), Problemy paleogeografiih poznjaga plejstacehnu ih galacehnu. Matehryjaly belaruskia – pol'skaga semihnara, 26–29 verasnja 2000 g. Grodna, Belarus'. Ihnstytut Gealogihchnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmihih Navuk Belarusih, Ihnstytut Geagrafiih ih Prastoravajj Arganihzacyih Pol'skajj Akadehmihih Navuk, s. 56–57.
- MAMAKOWA K., RYLOVA T. B., GRANOSZEWSKI W. 2000b. Korelacja ferdynandowskich sukcesji pylkowych z Polski z sukcesjami pylkowymi interglacjałów białowieskiego i mogilewskiego. W: A. W. MATVEJEW, J. A. ANOSHA, W. P. ZERNICKAJA (red.), Problemy paleogeografii późnego plejstocenu i holocenu. Materiały Białorusko-Polskiego Seminarium, 26–29.10.2000, Grodno. Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, s. 53–54.
- MAMAKOWA K., VELICHKEVICH F. YU., STUCHLIK L. 2003. Revision of some Mazovian interglacial macrofossil floras of Poland. *Acta Palaeobot.* **44**(1): 93–104.
- MAMAKOWA K., VELICHKEVICH F. JU., ZASTAWIAK E. 2005. Współpraca polsko-białoruska w badaniach flor makroskopowych czwartorzędu Polski. *Wiadom. Bot.* **49**(3/4): 29–33.
- MARCINIAK B. 2000. Okrzemki w osadach jeziornych interglacjału mazowieckiego w południowo-wschodniej Polsce. W: A. W. MATVEJEW, J. A. ANOSHA, W. P. ZERNICKAJA (red.), Problemy paleogeografii późnego plejstocenu i holocenu. Materiały Białorusko-Polskiego Seminarium, 26–29.10.2000, Grodno. Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, s. 55–56.
- MARCINIAK B., CHURSEVICH G. K. 1998. Badania porównawcze okrzemek z osadów jezior interglacjału mazowieckiego (Polska) i aleksandryjskiego (Białoruś). W: T. KALICKI (red.), Paleogeografia górnego plejstocenu i holocenu wschodniej Polski i Białorusi. Polsko-Białoruskie Seminarium, Kraków, 5–7 października 1998 r. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk i Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi. Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 27.
- MARCINIAK B., KHURSEVICH G. 2002a. Diatom stratigraphy of the Mazovian (Poland) and Alexandrian (Belarus) lacustrine Interglacial sediments. Field Symposium on Quaternary Geology and Geodynamics in Belarus. Grodno, May 20–25, 2002. Excursion guide. Minsk, s. 42–43.
- MARCINIAK B., KHURSEVICH G. 2002b. Comparison of diatom successions from Mazovian (Poland) and Alexandrian (Belarus) lacustrine interglacial deposits. *Geological Quarterly* **46**(1): 59–68.
- MARCINIAK B., JELOWICZEWA J., LINDNER L., SAŃKO A. 2007. Stanowisko osadów jeziornych interglacjału murawieńskiego (eemskiego) w Rumlówce koło Grodna. *Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego* **425**: 75–86.
- MARCYNIAK B. 2000. Dyjatameih z azernykh adkladauh mazaveckaga mihzhledavikouhja uh pauhdneva – uhshkodnjajj Pol'shchy. W: A. V. MACVEEUH, JA. IH. ANOSHA, V. P. ZJARNIHCZKAJA (red.), Problemy paleogeografiih poznjaga plejstacehnu ih galacehnu. Matehryjaly belaruskia – pol'skaga semihnara, 26–29 verasnja 2000 g. Grodna, Belarus'. Ihnstytut Gealogihchnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmihih Navuk Belarusih, Ihnstytut Geagrafiih ih Prastoravajj Arganihzacyih Pol'skajj Akadehmihih Navuk, s. 63–64.
- MARCYNIAK B., KHURSEVICH G. K. 1998. Parauhnauchyja dasledavannih dyjatameij z adkladauh azjor mazaveckaga (Pol'shcha) ih aleksandryjskaga (Belarus') ihntehrgljacyjalu. W: T. KALICHCKI (red.), Paleogeografiihja verkhnjaga plejstacehnu ih galacehnu uhshkodnjajj Pol'shchy ih Belarusih. Tehzihsy dakladauh ih davednihk ehkskursiih. Pol'ska – Belaruskih semihnar, Krakauh, 5–7 kastyrychnihka, 1998 g. Ihnstytut Geagrafiih ih Prastoravajj Arganihzacyih Pol'skajj Akadehmihih Navuk, Ihnstytut Gealogihchnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmihih Navuk Belarusih, s. 32–33.
- PIDEK I. A., WIELICKIEWICZ F., ŁANCZONT M. 2003. Kompleksowe badania paleobotaniczne osadów z Krukenic

- na Ukrainie. I Polska Konferencja Paleobotaniki Czwartorzędu. Białowieża, 22–24 maja 2003. Abstrakty, s. 35–36.
- PRZYBYŁOWSKA-LANGE W., KHURSEVICH G. K. 1991. *Stephanodiscus peculiaris* Khurs. (Bacillariophyta) from Ferdynandów Interglacial. *Acta Palaeobot.* **31**(1–2): 245–259.
- RYLOVA T. B., SAVCHENKO I. E., GRANOSHEVSKIY V., WINTER KH. 2009. Osobennosti rasprostraneniya eli (rod *Abies* Mill.) i pikhty (rod *Picea* Dietr.) na territorii Belarusi i Pol'shi v muravinskoe (eemskoe) mezhlednikov'e (Charakterystyka jodly (*Abies* Mill.) i świerka (*Picea* Dietr.) na terenie Białorusi i Polski w interglacjale eemskim). Vserossiyskoe soveshchanie 200 let otechestvennoy paleontologii, 20–22 oktyabrja 2009, Moskva.
- RYLOVA T. B., SAVCHENKO I. E., GRANOSZEWSKY V., WINTER H. 2008. Mezhrregional'naja korreljacija verkhnepripijatskikh (Upper Wartanian), muravinskikh (Eemian) i nizhnepoozerskikh (Lower Vistulian) pyl'cevykh zon Belarusi i Pol'shi. (Interregional correlation of Upper Pripyat (Upper Wartanian), Murava (Eemian) and Lower Poozeric (Lower Vistulian) pollen zones of Belarus and Poland). *Litosfera* **1**(28), 64–75.
- SAŃKO A. F., KALICHKIH T., SAUHCANKA IH. JA. 1998. Paleagidralagichnija rehkanstrukcyih basejnu Bjarehzhiny pa razrezhu Murava uh neaplejjstacehne ih galacehne. W: T. KALICHKIH (red.), Paleogeografiha verkhnjaga plejstacehnu ih galacehnu uhskhodnjajj Pol'shchy ih Belarusih. Tehzihsy dakladauh ih davednihk ehskursiuh. Pol'ska – Belaruskih semihnar, Krakauh, 5–7 kastrychnihka, 1998 g. Ihnstytut Geagrafihih ih Prastoravajj Organizacyih Pol'skajj Akadehmiih Navuk, Ihnstytut Gealogichnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmiih Navuk Belarusih, s. 46.
- SAŃKO A. F., ZJARNIHCKAJA V. P., ANOSHKA M. P., KALICHKIH T., LUCHYNA G. IH. 2000. Budova ih uhzrost poplava Sozha uh navakollih v. Prysna vetkauhckaga raenu gomeł'skajj voblastsih. W: A. V. MACVEEUH, JA. IH. ANOSHKA, V. P. ZJARNIHCKAJA (red.), Problemy paleogeografihih poznjaga plejstacehnu ih galacehnu. Matehryjaly belarуска – pol'skaga semihnara, 26–29 verasnja 2000 g. Grodna, Belarus'. Ihnstytut Gealogichnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmiih Navuk Belarusih, Ihnstytut Geagrafihih ih Prastoravajj Arganihzcacyih Pol'skajj Akadehmiih Navuk, s. 86–89.
- SAŃKO A. F., KALICKI T., SAWCZENKO I. J. 1998. Paleo-hydrologiczna rekonstrukcja zlewni Berezyny w neoplejstocenie i holocene w oparciu o profil Murawa. W: T. KALICKI (red.), Paleogeografia górnego plejstocenu i holocenu wschodniej Polski i Białorusi. Polsko-Białoruskie Seminarium, Kraków, 5–7 października 1998 r. Ihnstytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk i Ihnstytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi. Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wy-cieczki, s. 48.
- SAŃKO A. F., ZERNICKAJA W., ANOSZKA M. P., KALICKI T., ŁUCZYNA G. I. 2000. Budowa i wiek równiny zalewowej Soża w rejonie Prisy (obłast' Homelska). W: A. W. MATVEJEV, J. A. ANOSHKA, W. P. ZERNICKAJA (red.). Problemy paleogeografii późnego plejstocenu i holocenu. Materiały Białorusko-Polskiego Seminarium, 26–29. 10. 2000, Grodno. Ihnstytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Ihnstytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, s. 72–75.
- VELICHKEVICH F. YU. 2008. Świadectwo białoruskiego paleobotanika. *Wiadom. Bot.* **52**(1/2): 130–137.
- VELICHKEVICH F. YU., GRANOSZEWSKI W. 1996. *Potamogeton sukachevii* Wielicz. in the Neopleistocene floras of Poland, Belarus and Lithuania. *Acta Palaeobot.* **36**(1): 97–105.
- VELICHKEVICH F. YU., LESIAK M. 1996. Fossil *Potamogeton* species of Mizerna. *Acta Palaeobot.* **36**(1): 75–95.
- VELICHKEVICH F. YU., LESIAK M. 1998. *Potamogeton* species from the Pliocene flora of the Kholmec in Belarus. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, June 26–30, 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Cracow. Abstracts, s. 191.
- VELICHKEVICH F. YU., LESIAK M. 1999. *Potamogeton* species of Kholmec flora in Belarus. *Acta Palaeobot.* **39**(1): 15–27.
- VELICHKEVICH F. JU., LESIAK M. A. 1997. O nekotorykh vymershikh vidakh rdestov iz pliocena Pol'shi, Belarusi, Litvy i Rossii. *Doklady AN BSSR* **41** (3): 97–101.
- VELICHKEVICH F. JU., MAMAKOVA K. 1991. Ekzoty mazoveckikh (aleksandryjskikh) flor Pol'shi i Belarussii. *Doklady AN BSSR* **35**(8): 712–715.
- VELICHKEVICH F. YU., MAMAKOWA K. 1999. Taxonomic revision of the collection of plant macrofossils from some localities of Poland now referred to the Vistulian Glaciation. *Acta Palaeobot.* **39**(1): 29–87.
- VELICHKEVICH F. YU., MAMAKOWA K. 2003. Revision of plant macrofossils from the Mazovian interglacial locality Nowiny Żukowskie (SE Poland). *Acta Palaeobot.* **43**(1): 61–76.
- VELICHKEVICH F. YU., ZASTAWNIAK E. 2001. Pliocenska flora owocowo-nasienna ze stanowiska Cholemez (płd.-wsch. Białoruś). W: E. ZENKTELER (red.), Botanika w dobie biologii molekularnej. Materiały Sesji i Sympozjów, 52 Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Poznań. Abstrakt, s. 203.
- VELICHKEVICH F. YU., ZASTAWNIAK E. 2002a. Palaeoenvironment In the Late Pliocene of south-eastern Belarus. 6th European Paleobotany-Palynology Conference,

- Athens, Greece. August 29–September 2, 2002. Abstracts, s. 248–249.
- VELICHKEVICH F. YU., ZASTAWNIAK E. 2002b. The state of investigations of the Late Pliocene flora in the locality Kholmec, Belarus. *Acta Univ. Carolinae, Geol.* **46**(4): 113–119.
- VELICHKEVICH F. YU., ZASTAWNIAK E. 2003. The Pliocene flora of Kholmec, south-eastern Belarus and its correlation with another Pliocene floras of Europe. *Acta Palaeobot.* **43**(2): 137–259.
- VELICHKEVICH F. YU., ZASTAWNIAK E. 2006a. Floral assemblages of pteridophytes and monocotyledons of the Pleistocene of Central and Eastern Europe based on carpological remains. 7th European Palaeobotany-Palynology Conference, Prague, 6–11 September 2006, Program and abstracts, s. 149.
- VELICHKEVICH F. YU., ZASTAWNIAK E. 2006b. Atlas of the Pleistocene vascular plant macrofossils of Central and Eastern Europe. Part 1 – Pteridophytes and monocotyledons. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, pp. 5–224.
- VELICHKEVICH F. YU., ZASTAWNIAK E. 2007. The state of investigation of the Upper Pliocene Dvoretz flora (SE Belarus). *Acta Palaeobot.* **47**(1): 261–273.
- VELICHKEVICH F. YU., ZASTAWNIAK E. 2008. Atlas of the Pleistocene vascular plant macrofossils of Central and Eastern Europe. Part 2 – Herbaceous dicotyledons. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, pp. 1–380.
- VELICHKEVICH F. YU., MAMAKOWA K., GRANOSZEWSKI W. 1998. New finds of *Potamogeton sukaczewii* Wielicz. in Poland. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, June 26–30, 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Cracow. Abstracts, s. 192.
- VELICHKEVICH F. YU., MAMAKOWA L., STUCHLIK L. 2005. Revision of some plant macrofossil collections from the Eemian interglacial deposits of central and western Poland. *Acta Palaeobot.* **45**(1): 107–115.
- VELICHKEVICH F. JU., MAMAKOVA K. 2000. Karehlyacyja plejstacehnavykh flor Pol'shchy ih Belarusi. W: A. V. MACVEEUH, J. A. IH. ANOSHKHA, V. P. ZIARNIHKAJA (red.), Problemy paleogeografiih poznjaga plejstacehnu ih galacehnu. Matehryjaly belaruska – pol'skaga semihnara, 26–29 verasnja 2000 g. Grodna, Belarus'. Ihnstytut Gealagihchnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmihih Navuk Belarushih, Ihnstytut Geagrafihih ih Prastoravajj Arganihzhacyih Pol'skajj Akadehmihih Navuk, s. 15–16.
- VELICHKEVICH F. JU., LESIAK M. 1996. Taksanamihchnaja rehvihzhija rodu *Potamogeton* z flory Mihzehrna uh pauhndnjovajj Pol'shchy. W: T. KALICHKI, A. F. SAN'KO (red.), Pryrodnyja pracehsy u plejstacehne ih galacehne Belarushih ih Pol'shchy. Tehzisy daklada ih davednihk ehkskursihih, Belarushka-pol'skih seminar, Mihnsk, 22–23 kastrychnihka 1996, Ihnstytut gealagihchnykh navuk Akadehmihih Navuk Belarushih, Ihnstytut geagrafihih ih prastoravajj arganihzhacyih Pol'skajj akadehmihih navuk, s. 39.
- WASYLIKOWA K., VELICHKEVICH F. YU. 2007. Notes on the identification of plant macrofossils from Lake Zeribar. W: K. WASYLIKOWA, A. WITKOWSKI (red.), The palaeoecology of Lake Zeribar and surrounding areas, Western Iran, during the last 48.000 years). *Diatom Monographs* 8. A.R.G. Gantner Verlag K.G., Ruggell, s. 135–158.
- WIELICZKIEWICZ F. J., LESIAK M. 1996. Taksonomiczna rewizja rodzaju *Potamogeton* z flory kopalnej na stanowisku Mizerna w południowej Polsce. W: T. KALICKI, A. F. SAN'KO (red.), Przyrodnicze procesy w plejstocenie i holocenie na Białorusi i w Polsce. Białorusko-polskie seminarium, Mińsk, 22–23 październik 1996, Instytut Nauk Geologicznych Akademii Nauk Białorusi, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 51.
- WIELICZKIEWICZ F. JU., MAMAKOWA K. 2000. Korelacja plejstocenijskich flor Polski i Białorusi. W: A.W. MATWIEJEW, J. I. ANOSZKA, W. P. ZERNICKAJA (red.), Problemy paleogeografii późnego plejstocenu i holocenu. Materiały białorusko-polskiego seminarium, 26–29 września 2000 r., Grodno, Białoruś. Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk, s. 80–81.
- WINTER H., KHURSEVICH G., FEDENYA S. 2008. Pollen and diatom stratigraphy of the lacustrine-fluvial-boggy sediments from the profile at Domuraty, NE Poland. *Geological Quarterly* **52** (3): 269–280.
- WINTER H., BER A., JANCZYK-KOPIKOWA Z., KHURSEVICH G., KRZYWICKI T., LISICKI S., MARCINIAK B., NAWROCKI J., NITA M., NITYCHORUK J., SAN'KO A., SKOMPSKI S., STACHOWICZ-RYBKA R. 2007. Multidyscyplinarne badania interglacjału augustowskiego (północno-wschodnia Polska). W: P. MOLEWSKI, W. WYSOTA, P. WECKWERTH (red.), Plejstocen Kujaw i dynamika łobu Wisły w czasie ostatniego zlodowacenia. XIV Konferencja „Stratygrafia plejstocenu Polski”, Ciechocinek, 3–7 września 2007. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, s. 97–99.
- ZASTAWNIAK E. 2006. Profesor Feliks Julianowicz Wieliczekiewicz 4 I 1942 – 1 VIII 2006. *Wiadom. Bot.* **50**(3/4): 37–50.
- ZASTAWNIAK E. 2007. Professor Felix Yulianowicz Velichkevich (January 4, 1942 – August 1, 2006). *IOP Newsletter* **82**: 5–6.
- ZASTAWNIAK E., VELICHKEVICH F. YU. 2001. Fossil evidence of the Upper Pliocene vegetation in the locality Kholmec in Belarus. W: Neogene vegetation and

climate reconstructions (EEDEN/NECLIME joint workshop). Prague, 15–18 September 2001. Abstracts, s. 30–31.

ZERNICKAJA W. P., KALICKI T. 1998. Czas i warunki formowania osadów węglanowych w dolinie Pityczy w świetle analizy pyłkowej. W: T. KALICKI (red.), *Paleogeografia górnego plejstocenu i holocenu wschodniej Polski i Białorusi*. Polsko-Białoruskie Seminarium, Kraków, 5–7 października 1998 r. Instytut Geografii i przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk i Instytut Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Białorusi. Streszczenia referatów, posterów i przewodnik wycieczki, s. 60.

ZJARNIHCZKAJA V. 1998. Agul'nyja ih rehghjnal'nyja asablihvaci u pasljadavahkovajj gihstoryih ljasouh Belaeusih ih Pol'shchy. W: T. KALIHCKIH (red.), *Paleageagrafija verkhnjaga plejjstacehnu ih*

galacehnu uhskhodnjajj Pol'shchy ih Belarusih. Tehzihsy dakladauh ih davednihk ehkskursih. Pol'ska – Belaruskih semihnar, Krakauh, 5–7 kastrychnihka, 1998 g. Ihnstytut Geagrafiih ih Prastoravajj Arganzacyih Pol'skajj Akadehmihih Navuk, Instytut Gealagihchnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmihih Navuk Belarusih, s. 11–12.

ZJARNIHCZKAJA V., KALIHCKIH T. 1998. Chas ih umovy farmhravannja vapnjakovaga tufu uh dalihne Pcihchy pa dadzenym pylkovaga analizu. W: T. KALIHCKIH (red.), *Paleageagrafija verkhnjaga plejjstacehnu ih galacehnu uhskhodnjajj Pol'shchy ih Belarusih. Tehzihsy dakladauh ih davednihk ehkskursih. Pol'ska – Belaruskih semihnar, Krakauh, 5–7 kastrychnihka, 1998 g. Ihnstytut Geagrafiih ih Prastoravajj Arganzacyih Pol'skajj Akadehmihih Navuk, Instytut Gealagihchnykh Navuk Nacyjanal'najj Akadehmihih Navuk Belarusih, s. 13–15.*